

PREMIŠLJEVANJE O ODPRAVI NA ANAPURNO I LETA 1992

HIMALAJSKA RAZOČARANJA

VIKI GROŠELJ

Eden od najpomembnejših ciljev odprave Anapurna '92 je bil omogočiti mladim, perspektivnim slovenskim alpinistom stik s Himalajo. Prav na tej odpravi naj bi dobili pomembne izkušnje o organizaciji in poteku takega projekta in seveda osebne izkušnje o pogojih plezanja v velikih višinah.

Izjemno težavne snežne razmere v steni in slabi vremenski pogoji so naše hitro začetno napredovanje močno upočasnili. Nesreča francoskega alpinista **Pierra Beghina**, ki se je ponesrečil v steni le nekaj deset metrov od naše smeri, je še dodatno slabo vplivala na moralo moštva. Zaradi vsega tega smo v dvajsetih dneh napredovali le 500 višinskih metrov (od 6100 do 6600 metrov) in jasno nam je bilo, da stene po Angleški smeri v času, ki nam je preostal, ne bomo mogli opremiti niti za resnejši poskus ene naveze v polalpskem slogu.

Odločili smo se poskusiti desno v smeri, ki so jo preplezali Poljaki leta 1988 (**Kukuczka, Hajzer**). Poskusili naj bi v alpskem slogu in prva sva se na pot odpravila s **Stipetom Božičem**. Šerpe so nama pomagali prvi dan pri nošenju opreme.

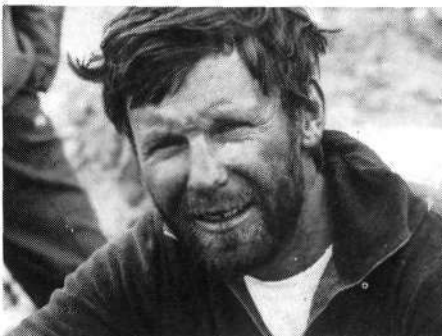
ko slavili že 120-letnico svoje planinske organizacije, kajti v društvenih spisih kranjske deželne vlade so pravila planinskega društva Triglavski prijatelji z datumom 1. maj 1872 in s krajem, kjer je pet podpisnikov sestavilo društvena pravila – Bohinjem. Toda ker tedanje oblasti takšnemu društvu niso bile naklonjene, so v pravih našle vrsto drobnarij, ob katere so se spotikale, naposled pa so še idejnega vodjo te prve slovenske planinske organizacije premestili iz Bohinja – in slovenska planinska organizacija je spet za dvajset let zaspala.

Ali je bilo Slovencem nerodno, da bi imeli svojo planinsko organizacijo takoj za Angleži, Avstrijci, Švicarji in Italijani?

Česar nismo videli sami, so nam povedali sosede Avstrijci pred desetimi leti, ko so v svojem osrednjem planinskem glasilu vprašali: »Toda zakaj govorijo naši slovenski prijatelji o 90-letnici planinstva? Tradicija slovenskega planinstva je vendarle starejša!« piše avtor in svojo misel utemeljuje z letnico 1872 in s Triglavskimi prijatelji.

Ob letošnjem jubileju bi slovenski planinci lahko postali tudi samozavestnejši.

M. R.

Viki Grošelj po enem od napornih plezanj

SKALNAT STOLP SREDI KAOSA

Ko skupaj s šerpami izgineva za morenskim robom in baze ne vidiva več, se začne pustolovščina v pravem pomenu besede. Dva človeka in osem tisočakov. Če imaš ob sebi prijatelja, kot je Stipe Božič, si kaj več ne moreš želeli.

S travnate police sredi podora se dvignemo na travnato pobočje, ki nas vodi proti desni navzgor. Vzpenjam se lahkotno in hitro, kot da mi sama pustolovščina daje krila. Ob dvanajstih smo že več kot 5000 metrov visoko. Od tu naprej bo orientacija izjemno zapletena. Daleč pred seboj zagledamo morenski rob, o katerem slutimo, da nas bo pripeljal do znožja stene. Nočemo izgubljati višine, zato kar nadaljujemo proti desni, a že čez uro se izkaže, da je pred nami strmo, s seraki prepadeno pobočje in da bomo morenski rob dosegli le po spodnjem ledeniku. Takoj se vrnemo in sto metrov nižje iščemo obetavno nadaljevanje.

Začenja snežiti in ob dveh se nehamo vzpenjati. Šerpe odlože opremo in se poslovijo, midva pa steptava prostor za šotor in ga postaviva. Danes ne moreva narediti ničesar več.

Sneženje je čez noč ponehalo. Še pred soncem sva zunaj, podreva šotor in pripravliva nahrbtnike. Ko jih oprtava, skoraj padeva pod njima. Stipe se zato kljub zajtrku odloči, da bo še malical, sam pa počasi krenem navzgor. Pot po ledeniku je dobra. Po uri in pol zavijem v smer morenskega roba. Bolj ko se mu bližam prek številnih ledenih žlebov in pragov, bolj je jasno, da gre za skalnat stolp sredi kaosa ledu in ko sem le še kakih 200 metrov oddaljen, uvidim, da bo vzpon nanj nemogoč ali pa zelo težak. Navpične plošče padajo strmo navzdol in z obeh strani te ogroža viseč ledenik. Tu ne bo šlo.

Ko pride Stipe, potrdi moje črnoglede slutnje. Težkega srca in razočarana se obrneva proti

Aklimatizacijski vzpon na sosednjo goro, od koder se lepo vidi »naša« Anapurna; s križcem je označeno mesto, kjer se je ponesrečil Pierre Beghin

levi in poskuša po centralnem delu ledenika navzgor. Nekaj časa nama gre dobro, potem pa spet zaideva med ledeniške razpoke. Ubijalski posel! Enkrat že obupava, potem pa le najdem slikovit prehod med orjaškimi ledenimi svečami. Petnajst metrov višje pa ugotoviva, da je vendarle vse zaman. Nove in nove razpoke se odpirajo pod nama. Megla je in sneži. Prava podoba popolnega brezupa. Brez besed sestopiva, kajti tudi tu ni poti.

VSE VEČ OVČIC NA NEBU

Malo višje prečiva proti levi in prideva v lažji svet, ki obeta napredovanje, kakor daleč pač lahko vidiva. Ura je že štiri in ko zgoraj v megli zaslišiva kamnit plaz, se odločiva za nov bivač. Dvignila sva se za borih 400 višinskih metrov. Kljub temu je bil to eden od najnapornejših dni na odpravi.

Jutranje razočaranje moreva komaj dojeti. Nekaj značilnih ribastih oblakov, znanihcev nenadnega vremenskega poslabšanja, z veliko hitrostjo od zahoda pluje prek neba. Tudi iz baze sporočijo, da vidijo znake poslabšanja. Mrzlično razmišljava, kaj storiti. 99 odstotkov možnosti je, da se bo vreme še danes poslabšalo. Če nadaljujeva, kot da se ni nič zgodilo, naju lahko neurje ujame na višini okoli 7000 metrov. Spomin na dramo Francozov je še kako živ. Tega prepro-

sto ne moreva. Kar takoj pa spet ne moreva navzdol. Če bo poslabšanje kratkotrajno, bo naveza za nama krenila navzgor in vsaj zanjo morava raziskati pot naprej. V skrajnem primeru pa po dveh dneh počitka lahko še enkrat poskusiva.

V dveh urah naju ne prestrma pobočja privedejo do znožja stene, v kateri opaziva stare fiksne vrvi. Na pravem mestu sva!

Pogled v nebo pa najine načrte uokvirja v realnost. Ovčicam podobni oblaki se vse bolj gostijo, iz doline se dvigajo že večji. Poslabšanje vremena je le še vprašanje minut. Takoj morava dol.

Začenja snežiti. Sledi k sreči še niso zametene, tako da nimava težav z orientacijo. Močan zahodnik vsake toliko časa odgrne megleno zaveso. Dolina pod nama je temna, siva, grozeča. Sestopava v temačno popoldne, kot bi se potapljala v pekel. Poleg utrujenosti in vremena še teža dogodkov pritiska na naju. V divjem sneženju na večer le prideva v bazo.

MLADI GREDO DOMOV

Novice spodaj so osupljive. Dva člana sta že včeraj odšla proti domu. Bajе iz zdravstvenih razlogov. Jutri naj bi jima na svojo željo sledila še šesterica: Vanja, resnično bolan, ponovile so se mu ozeblina na roki, pet pa povsem zdravih. Kljub vsemu, kar sem že doživel v Himalaji, pa sem ob tem pošteno šokiran. Tako zelo, da nekaj časa niti iz jedilnice do šotoru ne morem. Edino iztok je še pripravljen poskusiti, a je – že po naravi bolj suh – čisto izgubljen v plazju odhajajočih.

Pádalo je do enih ponoči. Enkrat sem vstal in otrešel ponjavo jedilnice, da je teža snega ne bi strgala. Spal sem nenavadno slabo. Morda sem podzavestno odreagirao odpravo. Odpravo, ki se končuje brez otipljivega rezultata. Po psihološki plati pa je prav gotovo najbolj nenavadna, kar sem jih doživel.

Zjutraj je v bazi kakih 15 centimetrov snega, kar pomeni, da ga je zgoraj vrglo več kot meter. Jutro je lepo, že ob pol enajstih pa se zoblači in spet začne snežiti.

Šesterica dejansko odide, še preden pade odločitev, ali bomo še poskušali ali ne. To se do sedaj ni zgodilo še na nobeni odpravi. S Toneom sva oba zelo razočarana. Uštela sva se tam, kjer sva pravzaprav pričakovala največ: pri motivaciji in neizčrpni energiji mladih. Pomišljal sem, ali bom znal pravočasno odskočiti pred njihovim silovitim zagonom in se jim umakniti. Na, sedaj pa to! Razočaran se zavlečem v šotor. Ne morem jih niti gledati, kako odhajajo. Mogoče se jim vendarle vsaj malo oglašja slaba vest. Pridejo se posloviti in nekaj mencajo o veliko sreče, če bomo še poskušali, potem pa jo udrejo navzdol. Kam se jim tako mudi? Če

bi sodil po njihovih gorečih pogovorih, barantat za katmandujske spominke in past radovednost po bangkoških nočnih ulicah.

Z Iztokom, Stipetom in Tonetom zavzeto razpravljamo, kaj storiti. Stipeta neizprosno preganja služba in kakorkoli obrača dneva, mu jih ne znese še za en poskus. Z Iztokom skleneva počakati do večera, ko se z gore vrnete šerpi **Arjun** in **Ang Phurba**. Šla sta evakuirat tabor dva. Najbolje bosta vedela, kakšne razmere vladajo zgoraj.

GORI PRIZNAMO PREMOČ

Po kosilu »preživeli prvoborci« sročeno in trezno razmišljamo o dogodkih. Vsaka odprava je tvegano podjetje z zelo visoko možnostjo neuspeha. Glede na vremenske pogoje in zelo slabe snežne razmere v steni tokrat res nismo imeli velikih možnosti za uspeh. Svoje je dodala še francoska tragedija. Neverjetno visok odstotek uspešnosti slovenskih odprav v svetovnem merilu bo le zanemarljivo zmanjšan. Prišel bo tudi čas za nov poskus na Anapurni. Neizbrisna in največja škoda pa bo za vse tiste, ki so imeli svojo priložnost, a je niso izkoristili. Znanje in izkušnje, ki jih na odpravi pridobiš, če seveda

hočeš, so za vsakega posameznika največji kapital. Tudi na neuspešni odpravi je takih možnosti ogromno, morda celo več kot na uspešni. Vse to je šlo pri večini mimo. In zaradi tega mi je žal. Zato se sedaj, ob koncu odprave, namesto da bi zapisal »slovenski himalajizem ima prihodnost«, sprašujem, zakaj in s kakšnimi nameni se je večina, o kateri pišem, sploh prijavila na odpravo.

Arjun in Ang Phurba sta se vrnila šele naslednji dan. Čez pas sta se ugrezala v sneg od enke proti dvojki in za pot porabila dvakrat več časa kot običajno.

Za to leto se je gora otresla »vsiljivcev«. Tudi z Iztokom ji spoštljivo in dokončno priznava premoč. Ne bova še enkrat poskusila.

Sponzorji in donatorji, ki sodelujejo pri projektu Viki Grošelj 8000*

Sponzorji: S.G.P. PRIMORJE Ajdovščina, RAŠICA Gajmeljne, KOLINSKA Ljubljana, LOTERIJA SLOVENIJE Ljubljana, SLAVEC SASA Tacen, SCT Ljubljana, VAUDE Nemčija, AGENCIJA ZA ŠPORT Ljubljana, EDIGS Mengeš, DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE Ljubljana. Donatorji: Šport in rekreacija Škofja Loka, Croatia Ljubljana, Ke-Fo Ljubljana, Iskra Zaščite Ljubljana, Elektro Govekar Ljubljana, Jože Lorbek Izola, Iskra Zmaj Ljubljana, Porenta Virmaše, Tilia Novo mesto, Metaltrade Ljubljana, Igor Šport Ljubljana, Tehnoimpex Ljubljana, Pečjak Podnart.

SLOVENSKA HIMALAJSKA ODPRAVA JE NAENKRAT POSTALA REŠEVALNA

NESREČA V JUŽNI STENI ANAPURNE

IZTOK TOMAZIN

Dne 8. oktobra lani, ko smo zagrizli v izredno težaven gobast greben nad drugim taborom na pobočjih himalajskega osemstisočaka Anapurne, sta v steno vstopila sloviti **Pierre Beghin**, eden od najuspešnejših himalajcev zadnjega desetletja, in mladi **Jean Christophe Lafaille**, vzhajajoča zvezda francoskega alpinizma. Lotila sta se prvenstvenega vzpona, ki je bil tudi skrita želja nekaterih med nami – po strmih lediščih in veliki zajedi desno od angleške smeri. V treh dneh sta preplezala največje težave, potem pa je ta del Himalaje zajelo hudo poslabšanje vremena z obilnimi padavinami. Južna stena Anapurne je postala pekel plazov, snežnih viharjev in padajočega kamenja.

Iz mojega dnevnika:

12. oktobra: Francoza v steni umirata ali pa sta že umrla, v najboljšem primeru se še borita za preživetje, a v takem nimata dosti možnosti. Le zakaj sta predčerašnjim ob že očitnih znamenjih vremenskega preobrata še silila navzgor?

Z Benom sva po tistem, ko sva preplezala najtežji ledni raztežaj v grebenu Angleške smeri, že v hudem metežu, pa kljub temu še pravočasno sestopila v bazo. Od naših sta na

gori v drugem taboru ostala le Robi in Vanja, ki skrbita, da padavine in vihar ne zasujejo in ne polomijo obeh šotorov.

Med prisilnim počitkom v bazi smo izvedeli, da je v hribih tik pred Katmandujem strmoglavilo potniško letalo. Vsi potniki in člani posadke so umrli, med njimi tudi oba člana angleške žepne odprave, ki sta letos poleg nas in obeh Francozov edina nameravala plezati v južnih ostenjih Anapurne.

13. oktober: Po petdeseturnem nepretrganem sneženju se je vreme končno izboljšalo. Navsezgodaj sta se Robi in Vanja oglasila z dvojke, kjer je bilo zapadlo skoraj meter in pol snega. Kmalu zatem se je kot blisk razširila novica, da je nekdo z daljnogledom opazil Francoza – drobno piko na lediščih pod veliko zajedo. O drugem ni bilo sledu in jasno je postajalo, da je bodisi izčrpan za vedno ostal visoko v steni ali pa je omahnil v globino in so ga v vznožju stene zasuli plazovi. Je preživel Beghin ali Lafaille? Po štirih dneh skrajno težavnega in napornega plezanja in dveh dneh bivakiranja in umikanja med snežnim neurjem je zagotovo v hudih težavah z minimalnimi možnostmi, da bo izčrpan, sam in nevarovan zmozel najmanj tisoč petsto metrov plezanja navzdol, preživel